

13.

Wat doet Krol?

Nu Dales zijn vertrek heeft aangekondigd, wordt er direct gespeculeerd over wat zijn belangrijkste bondgenoot gaat doen. Henk Krol laat weten lange wandelingen op de hei te maken met zijn hond om zich te beraden op zijn politieke toekomst. Hij twijfelt tussen blijven en afsplitsen. Met die laatste mogelijkheid is hij al bezig sinds zijn fractiegenoten op 16 april Dales' vertrek eisten. Met Dales en met Femke Merel van Kooten-Arissen heeft hij het plan opgevat een nieuwe partij op te richten. Het voormalige Partij voor de Dieren-Kamerlid is in 2019 als zelfstandig Kamerlid verdergegaan en eind van dat jaar lid geworden van 50PLUS. Begin 2020 heeft ze zich gekandideerd als Kamerlid voor die partij.

Het drietal heeft zelfs al een naam voor de op te richten partij: Partij voor de Toekomst. Op 19 april registreert Krol 'voor de zekerheid' de website partijvoordetoeekomst.nu. Probleem: er bestaat al een partij met bijna dezelfde naam: de Partij *van* de Toekomst. Oprichter is de Eindhovense feestzanger Johan Vlemmix, die een aantal keren vruchteloos deelnam aan de verkiezingen met als belangrijkste programmapunt: alle dagen feest voor iedereen. Krol is niet de eerste die zijn oog laat vallen op zijn partijnaam. Pim Fortuyn ging hem voor

toen hij na zijn vertrek bij Leefbaar Nederland een eigen partij oprichtte. Fortuyns gesprekken met Vlemmix waren op niets uitgelopen. Naar zijn stadsgenoot Krol is Vlemmix toeschietlijker. Hij draagt alle rechten aan hem over. Als Dales Krol informeert dat hij op 26 april in *Buitenhof* zijn vertrek zal aankondigen, laat hij weten bij nader inzien toch geen rol te willen spelen in de PvdT. Hierop belt Krol met Van Kooten-Arissen. Is zij nog wel bereid deze nieuwe partij met hem te beginnen? Dat is ze. Dan gaat het snel. Op woensdag 29 april neemt Krol Kamervoorzitter Arib in vertrouwen over de plannen.

Intussen is hij nog steeds met zijn fractie in gesprek. ‘Goede fractievergadering gehad. Voldoende basis om morgenmiddag verder te vergaderen,’ twittert hij op dinsdag 28 april optimistisch. Twee dagen later oogt hij in de fractievergadering strijdlustig. Hij vindt het belangrijk om te blijven, zegt hij. ‘Maar dan moeten er wel dingen veranderen.’ Die veranderingen formuleert de fractie in een ‘Routekaart naar 2021’. In dit stappenplan staat dat een onafhankelijke externe partij de verkiezing voor een nieuw hoofdbestuur moet organiseren. Krol stelt voor een commissie in te stellen die op een eerlijk verloop van deze (digitale) verkiezing toeziet. Hij wil bovendien af van de topzware partijstructuur met twaalf provinciale afdelingen die zich overal mee bemoeien. Het aantal partijleden is de afgelopen jaren sterk teruggelopen en het wordt steeds lastiger uit de opdrogende ledenvijver bekwame bestuurders te vissen. Hij stelt een afslanking naar vier regio’s voor. In de media heeft een aantal provinciale voorzitters intussen geopperd om hem het partijvoorzitterschap aan te bieden. Dat is niet het eerste waar hij aan denkt, laat hij weten. Hij is immers gekozen als lijsttrekker en is, zo meldt de Routekaart naar 2021, ‘van harte bereid deze zware taak op te pakken’. Mits de partij zonder interne conflicten aan de slag gaat met de afgesproken punten.

De fractie is opgelucht dat Krol lijkt te willen blijven. Ka-

merlid Corrie van Brenk schuift die middag aan bij een vergadering van provinciale bestuurders in Amersfoort. Onder de voorzitters lijkt draagvlak te zijn voor de plannen en ze zijn blij dat Krol verder wil als lijsttrekker. Van Brenk: 'Ze bewogen mee, want ze wilden niet dat er weer gedoe kwam en dat Henk opstapte.' Dales, die tot zijn ongenoegen niet voor dit overleg is uitgenodigd, is echter onaangenaam verrast door de plannen die volgens hem niet 'conform wet- en regelgeving' zijn. Het bestuur zal niet op de voorstellen ingaan, laat hij weten. 'Het antwoord kan kort zijn.' Dales is op zijn qui-vive omdat de rebellerende provinciale voorzitters na Dales' aangekondigde vertrek in een open brief op de website hebben laten weten een tegenbestuur te willen oprichten. Dit interim-managementteam zou onder meer de verkiezing van een nieuw hoofdbestuur moeten regelen. Blijkbaar denken ze nu ook te kunnen beslissen over de toekomst van de partij. Wie denken ze wel niet dat ze zijn, windt Dales zich op. 'Hadden ze ooit iets anders bestuurd dan hun auto?'

Ondanks de afspraken met zijn fractie, heeft Krol er geen fiducia in dat het einde van het geruzie in zicht is. Nu hij met zijn fractie inhoudelijk overeenstemming heeft, is het uitgerend zijn bondgenoot Dales die dwarsligt. Ook heeft hij er weinig vertrouwen in dat de provinciale afdelingen werkelijk zullen meewerken aan de transitie naar een slankere partijorganisatie, waarin niet meer voor ieder van hen plaats zal zijn. Sinds zijn fractiegenoten tegen zijn zin het vertrouwen in Dales hebben opgezegd, mist hij hun vertrouwen. Als hij dat in een besloten Zoom-meeting aan de orde stelt, proeft hij vooral vijandigheid. 'Die week heb ik geprobeerd mensen op één lijn te krijgen, maar sommigen waren totaal onwrikbaar. Dan stopt het.'

Nog diezelfde dag neemt Krol zijn besluit: hij zet zijn escape in. Terugblikkend: 'Ik streed nog steeds dezelfde strijd. Als de kruiwagen waarmee je dat doet ontspoorde, moet je wat

anders.' Hij belt met Dales die aanbiedt een logo voor zijn nieuwe partij te regelen. Een grafisch ontwerper heeft snel een concept gereed. Dales betaalt de rekening. Een vriendelijke geste, maar in de beeldvorming helpt het niet. Het wekt de indruk dat Dales, die nog steeds 50PLUS-voorzitter is, een concurrent van de partij in het zadel aan het helpen is. Dales kan alleen maar lachen om de commotie die erover ontstaat. Mentaal is hij al afgehaakt bij 50PLUS.

Die vrijdag laat Krol de journalisten die hem doorlopend bellen weten dat hij twee dagen later zijn toekomstplannen bekend zal maken. Op zondagochtend maakt hij zijn opwachting voor de camera's van *WNL op zondag*. Vlak voor de uitzending licht Krol zijn fractie en naaste medewerkers in. Hij illustreert zijn schrijven met een spotprent van cartoonist Bas van der Schot. Die reageert achteraf verbaasd. 'Mijn idee was gekonkel in de partij als virus van ego's af te beelden. Nu lijkt Henk Krol te denken dat hij daar buiten staat. Maar ik heb hem zonder mondkapje getekend en ook zijn nonchalante uitspraak dat het zal overwaaien is geen garantie dat hij niet zelf met het virus besmet is.'

Even later legt Krol in de uitzending uit waarom hij zijn collega's nu pas op de hoogte heeft gesteld. '90 procent van mijn medewerkers vertrouw ik. Maar als er 10 procent bij zit die het elke keer verknalt... De afgelopen week zijn er een paar vergaderingen geweest. De notulen stonden eerder op internet en bij de kranten dan ik ze zelf gelezen had. Sorry jongens, maar dan kun je toch niet op elkaar bouwen?'

Hij legt aan presentator Rick Nieman uit dat ze als fractie goed werk hebben gedaan, maar dat het probleem volgens hem in de partij zit. 'Je schaamt je dood dat mensen nu weer rollebollend over straat gaan. Dat heeft me zo waanzinnig veel pijn gedaan. Daarom wilde ik ook niet over één nacht ijs gaan.' Krol analyseert: 'Er zijn enkele mensen die waarschijnlijk in het verleden bij andere partijen mislukt zijn en nu denken: er

is een nieuwe partij, laten we onze kansen grijpen. Er is een tussenlaag in de partij die zichzelf verschrikkelijk belangrijk vindt. Meestal mensen die zich eerst verkiesbaar hebben gesteld voor gemeente en provincie en het net niet hebben gehaald. Die geven zich dan op voor regionaal bestuur, niet om te besturen en te luisteren naar de leden, maar om de volgende keer meer kansen te hebben. Dat soort baantjesjagers maken een partij kapot.' Net als Dales kreeg ook Krol bedreigingen, vertrouwt hij de presentator toe. Namen en rugnummers kan hij niet geven. 'Nee, want ik ken ze niet eens. Ik heb ook een meneer die stuurt me zes, zeven e-mails per dag. Onvoorstelbaar wat daar allemaal in staat.'

Volgens Krol gaf de partijtop onvoldoende steun aan zijn plannen om de partij te democratiseren. 'Luister naar de leden. Dat kan met moderne technieken een stuk makkelijker. Maar daar wilde men niet aan.' En dat liet hem nog maar één keuze. 'Ik heb heel lang nagedacht. Met pijn in het hart, want ik heb elf jaar lang geknokt met alles wat in me zat. Maar ik heb gezegd: we moeten nu naar de toekomst kijken. En als het dan niet anders kan, dan moet ik toch maar een nieuwe partij oprichten waar al die mensen die het goed bedoelen welkom zijn. En dat wordt de Partij voor de Toekomst.'

Dat een partijleider die al gekozen is als lijsttrekker opstapt en zijn eigen partij begint, is een novum in de parlementaire geschiedenis. Het dichtst in de buurt komt Pim Fortuyn, die in 2002 noodgedwongen weg moest bij Leefbaar Nederland en daarna met zijn eigen lijst kwam, de Lijst Pim Fortuyn (LPF). Na zijn vertrek beaamt Krol dat het schandelijk is dat de partij druk was met intern gekrakeel terwijl ouderen als geen ander leden onder corona. 'Als ik meer dan de helft van mijn tijd bezig ben om ruzies in de partij te beslechten, kom ik aan mijn werk niet toe. De ruzies straalden op mij af. Maar ik ben niet met slaande deuren vertrokken, zoals steeds wordt beweerd.' Krol stelt de interne strijd graag voor als iets wat

buiten hem om plaatsvond, terwijl hij als partijleider een verantwoordelijkheid had deze de kop in te drukken. Tegen Omroep Brabant: 'Ik probeer mensen te overtuigen. Ik had eerder met de vuist op tafel moeten slaan, maar dat past niet bij mijn karakter.' 'Bent u dan wel een goede partijleider?' 'Misschien niet. Wie zal het zeggen?'

'Zonder mij was Krol er niet meer geweest'

De drie achtergebleven fractiegenoten beleggen die zondagmiddag inderhaast een persconferentie in het Tweede Kamergebouw. Ze voelen zich overvallen door het besluit van Krol. Ze wisten wel dat hij diverse zaterdagen met Dales druk was en met allerlei mensen sprak, maar waarover had hij niet willen vertellen. Tijdens de onderhandelingen in de afgelopen week hadden ze al zijn eisen ingewilligd. Allemaal voor niets. Van Brenk: 'Dat overleg blijkt achteraf gewoon onzin geweest te zijn.' Dat Krol al medio april de domeinnaam voor zijn nieuwe partij registreerde noemt ze 'heel triest'. Ze heeft zijn vertrek niet zien aankomen. 'Wel merkte ik dat hij soms wat geheimzinnig deed tijdens de onderhandelingen. De ene keer bewoog hij mee en de andere keer reageerde hij heel raar op aangedragen oplossingen. Maar Henk kon grillig zijn, dus daar zocht ik niet direct iets achter.' Achteraf vindt ze zijn actie onbegrijpelijk. 'Hij dacht misschien dat veel 50PLUS'ers hem zouden volgen naar zijn nieuwe partij en dat hij dan van het interne gedoe af was.'

Tot de verkiezingen zal Van Brenk hem opvolgen als fractieleider. Ze tipt senator Martin van Rooijen als lijsttrekker. 'Maar uiteindelijk gaan natuurlijk de leden erover,' haast ze zich te zeggen. Op de partijwebsite rekenen Eerste en Tweede Kamerfractie die middag in een gezamenlijke verklaring hard af met Krol en Dales.

Twee jaar geleden werd Geert Dales gekozen als nieuwe voorzitter van 50PLUS. Hij verklaarde daarbij nadrukkelijk geen andere politieke ambities te hebben. De huidige grote meningsverschillen ontstonden toen recent partijleider Henk Krol buiten iedereen om in het *Algemeen Dagblad* een openlijke oproep deed aan Geert Dales om toe te treden tot de toekomstige fractie. In het opgevoerde toneelstukje zei Geert Dales zich door deze oproep ‘overvallen’ te voelen.

Het voorzitterschap van Dales was, anders dan Henk Krol deed voorkomen, geen succes volgens de Kamerleden.

Het ledenaantal liep tot 1 maart 2020 dramatisch terug naar een ongekend dieptepunt. Er was geen beleidsplan en geen ledenwerfplan. Naar buiten leek er een innerlijke rust, maar in de praktijk stapten zeven van de negen hoofdbestuurders na conflicten met Geert Dales op. Deze weigerde vervolgens het hoofdbestuur direct weer aan te vullen. Geert Dales legde zijn functie neer, maar ging gewoon door met royementen en de partijkas leegmakende gerechtelijke procedures.

Inderdaad bestaat het bestuur naast de voorzitter op dat moment slechts uit een waarnemend secretaris en een waarnemend penningmeester. Volgens Dales is dit het gevolg van de afspraak dat eerst een statutenwijziging zou plaatsvinden, die pas in december 2019 door de algemene ledenvergadering is bekrachtigd. ‘Wie vindt het nou prettig om met z’n drieën onbezoldigd zoveel werk te doen dat eigenlijk door zeven moet worden gedaan?’

Volgens de Kamerleden voerden Dales en Krol in de afgelopen periode al talrijke gesprekken met mogelijke kandidaten voor de Tweede Kamer, nog voor de selectieprocedure was

gestart. Als zittende Kamerleden werden ze openlijk gediskwalificeerd door het tweetal.

Fractieleider Henk Krol nam het niet voor zijn fractie op, maar maakte openbaar bekend dat hij zich over zijn toekomst had beraden en dat hij dat via de televisie bekend zou maken. Hij weigerde hierover met zijn fractie te vergaderen, schiep hiermee een onwerkbare situatie en eindigde vandaag als zetelrover.

Alle aandacht dient na het geruzie weer uit te gaan naar de positie van de ouderen, menen de parlementariërs, die in het persbericht een lans breken voor Martin van Rooijen ('onomsreden de beste debater van 50PLUS') als nieuwe lijsttrekker.

Martin van Rooijen kent als geen ander de pensioenproblematiek, heeft binnen en buiten de partij groot gezag en zal zeker het gezicht bepalen van een springlevend 50PLUS, een partij die voor de kiezers opkomt. Hij zal 50PLUS aan een klinkende verkiezingsoverwinning helpen.

De teleurstelling over het opstappen van Krol is groot binnen de partij. Partijoprichter Jan Nagel voelt zich verraden, vertelt hij in *Nieuwsuur*. 'Ik ben heel erg teleurgesteld. Henk Krol blijft voor mij iemand die zich geweldig heeft ingezet voor 50PLUS, maar hij heeft wel nu zijn kiezers in de steek gelaten. Ik ben ook niet vergeten dat hij nu al voor de tweede keer de fractie verlaten heeft. De eerste keer was toen hij in opspraak was: subsidiefraude, financiële wanorde. Toen heb ik hem als geen ander verdedigd. Ik durf rustig te zeggen: zonder mij was Henk Krol er niet meer geweest.'

Destijds had hij Nagel beloofd nooit meer zo'n besluit te nemen zonder hem te raadplegen. Maar helaas. 'We hadden

deze week een afspraak, zwart-op-wit. Ondanks twee herinneringen is hij die niet nagekomen.' Nagel had op maandag een dringend beroep op hem gedaan het gesprek met hem aan te gaan. 'Ja, dat gesprek komt er,' had Krol dinsdag teruggestuurd, 'maar de volgorde wordt een iets andere. Ik ben nu druk met een werkbare oplossing. Daar heb ik diverse afspraken voor. Die oplossing zal je waarderen. Het wordt dus later deze week, maar ik neem contact met je op.' Die belofte heeft hij geen gestand gedaan.

Nagel: 'En nu blijkt bovendien nog eens een keer dat de Partij voor de Toekomst, waar hij de afgelopen week op de hei over heeft nagedacht, al veertien dagen geleden geregistreerd was. Ja, dat geeft een heel vreemde bijsmak.' Dat Krol 50PLUS verlaat maar in de Kamer blijft, keurt Nagel af. 'Als het niet zo'n ernstige zaak was, had ik het amusant gevonden. Als je aan de ene kant je handtekening zet onder de wet tegen zetelroof en je gaat aan de andere kant met een andere zetelrover een nieuwe partij oprichten: dat deugt natuurlijk van geen kanten.' Ze hebben geen contact meer met elkaar na Krols vertrek. Nagel heeft er geen behoefte aan. 'Iemand die me zo bedonderd heeft tot in diepste van mijn ziel en zoveel aan me te danken had...'

Ook ambtelijk secretaris Simon Geleijnse is boos op zijn politieke baas. Krol was na de *Gay Krant*-pensioenaffaire ook al als een dief in de nacht vertrokken en had hem beloofd dit nooit meer te doen. En nu dit. De laatste dagen voelde hij al nattigheid. 'Henk, wat ben je aan het doen?' had hij meermaals gevraagd terwijl hij en zijn partijgenoten probeerden Krol erbij te houden en teksten formuleerden die aan zijn wensen tegemoetkwamen. 'Nee, jouw stuk is goed, het komt goed,' had Krol hun bezworen. 'Hij wilde doen voorkomen dat hij zich tot het laatst had ingespannen om de zaak te redden.'

Volgens Dales was de werkelijke reden voor Krols vertrek de 'slaande ruzie' binnen de fractie. 'Ik denk dat ze hem uit de

fractie hebben willen gooien en dat hij toen zelf is opgestapt. Tot die tijd heeft hij de kat uit de boom gekeken. Waar liggen de beste kansen? 'Typisch Henk.' Maar van ruzie was geen sprake, stelt Corrie van Brenk. 'Henks positie stond op geen enkele manier ter discussie en wij wilden het liefst met hem door.'

Die avond reageert Krol in *Nieuwsuur* op de verwijten van zijn voormalige partijgenoten. 'Ik heb echt geprobeerd de boel bij elkaar te krijgen. Je moet altijd een escape hebben als het echt niet meer lukt.' Volgens Krol is zijn vertrek geen zetelroof of kiezersbedrog. Wat 50PLUS beloofd heeft, zal hij zijn kiezers nakomen. Bovendien heeft hij zijn zetel zelf verdiend, benadrukt hij. Driekwart van de 50PLUS-kiezers stemde immers op hem. Terwijl de achtergebleven drie Kamerleden niet eens genoeg stemmen hadden voor één zetel. 'De drie die nu doorgaan zijn op mijn slippen binnengekomen. Ik gun ze dat en ik hoop dat ze doorgaan met het verdedigen van de belangen van ouderen.'

Waarom heeft Krol eigenlijk niet weer een ouderenpartij opgericht, als hij zo begaan is met hun lot? 'Ik vind dat een partij niet moet discrimineren tussen leeftijden. Veel jongeren die de kieswijzer invullen komen ook op 50PLUS uit. Ik blijf me inzetten voor ouderen, maar jongeren die mee willen doen zijn van harte welkom.' De partijbeginselen van zijn nieuwe partij, die sinds die ochtend online staan, slaan echter een andere toon aan. Benadrukt wordt dat ouderen zelf zorg moeten dragen voor hun oude dag. Krol krijgt er die dag veel kritische mailtjes over. 'Ik kan u verzekeren: morgenvroeg staan de ouderen bij ons weer bovenaan.'

Krol nodigt 50PLUS-leden uit om hem te volgen en over te stappen naar de PvdT. Een aantal leden, onder wie enkele regionale volksvertegenwoordigers, geeft aan de oproep gehoor. Door de transfer van Statenlid Fred Kerkhof is 50PLUS niet langer vertegenwoordigd in Provinciale Staten van Overijssel.

Ook Toine Manders, de enige Europarlementariër van

50PLUS, verlaat de partij. Hij sluit zich aan bij het CDA. Volgens Jan Nagel stapt hij hiermee over naar een partij die verantwoordelijk is voor heel veel pensioenleed en verdient hij een plaats in het *Guinness Book of Records* als enige Euro-parlementariër die meerdere keren zetelroof heeft gepleegd. In 2013 verruilde Manders de VVD immers voor 50PLUS. ‘Als Toine naar de Partij voor de Dieren was overgelopen had ik het nog kunnen uitleggen: hij is een kameleon zonder moreel kompas.’ Manders laat de kritiek van zich afglijden. ‘Zetelroof? 50PLUS richt zich te gronde. Met het CDA speel ik weer in de Champions League.’ En om in voetbaltermen te blijven: een voetballer neem je het toch ook niet kwalijk als hij naar een andere club vertrekt waar hij meer kans krijgt om te scoren? Als het *Financieele Dagblad* hem vanwege zijn transfer betitelt als de ‘Ronald Koeman van het Europees Parlement’, beschouwt hij dat als een geuzennaam.

Naar eigen zeggen hinderde de voortdurende ruzie in de partij hem in zijn functioneren. Ook al zit hij in Brussel en Straatsburg ver van het Haagse gewoel. ‘Iedereen vroeg: hoe zit dat nou in jouw partij? Zelfs mijn Belgische en Duitse collega’s. Cynische vragen.’ Manders was bovendien gewend om regelmatig ruggenspraak te houden met de Haagse collega’s over kwesties die ook een link hadden met Europa. Zo konden ze één front vormen. ‘Maar door al het gedoe hadden ze of maakten ze daar geen tijd meer voor. Ik heb toen met het hoofdbestuur en enkele gezichtsbepalende mensen binnen 50PLUS gesproken. Die konden mij geen perspectief meer bieden.’ Het CDA blijktbaar wel. Dat bombardeerde hem prompt tot hun ‘ouderengezant’. Manders: ‘Ik heb als voorwaarde gesteld dat ik kon blijven opkomen voor mijn achterban. Zij zagen in dat ze de afgelopen jaren te weinig aandacht aan ouderen hebben besteed.’

Medewerker Hernández voelt zich door Manders in de steek gelaten. ‘Hij heeft mij laten vallen als een blok. Een half-

uur voor hij het bekendmaakte, liet hij me pas weten dat hij vertrok.' Ze had het kunnen weten, meent haar partner Dick Schouw. 'Manders werd aan onze partij geplakt, dat werkt niet. We wisten tijdens de campagne al: die is binnen een jaar vertrokken. In zijn toespraken viel de naam 50PLUS nooit. Voor hij gekozen werd, was hij al van plan om weg te gaan. Hij zocht alleen een goed moment. Hij was zo negatief over de partij, hij was er zo klaar mee. Niks was goed en hij voelde zich onvoldoende ondersteund. Hij moest 'soldaten' hebben, zei hij steeds.'

Grof geschut

Terwijl zijn oud-fractiegenoten niets meer van hem moeten hebben, doet Krol in de Kamer alsof er niets gebeurd is. Joviaal als altijd schiet hij Léonie Sazias aan. 'Wat vind jij van deze motie?'

Als nieuwe fractievoorzitter haalt Van Brenk de banden met de Eerste Kamerfractie aan. De afstemming tussen de leiders van Eerste en Tweede Kamerfracties wordt vervangen door een halfuurtje waarin beide fracties bij elkaar zitten. Van Brenk wil zo de inbreng in beide Kamers beter op elkaar afstemmen. Door de gezamenlijke inzet slagen de fracties er bij de begrotingsbehandeling in om miljoenen extra voor ouderenhuisvesting binnen te slepen. Van Brenk: 'We stemden dat strak af: welke motie en welk amendement steunen we? Op een aantal onderdelen was de Eerste Kamer doorslaggevend.'

Met de opvolging van Krol door Van Brenk komt er geen einde aan de ruzie binnen de partij. Integendeel, ze belandt nu direct in Dales' schootsveld. Als hij de persverklaring van de Kamerfracties over het vertrek van Krol leest, vol verwijten aan zijn adres, is de maat vol. Na de persconferentie stuurt hij haar een mail waarin hij zinspeelt op een royement.

Met deze handelwijze maak je jezelf overigens wel kwetsbaar voor een royement, in welke vorm dan ook. Kennelijk realiseer je je niet dat ik nog steeds de partijvoorzitter ben en je diskwalificaties derhalve direct terugslaan op het aanzien van 50PLUS.

Dales' schrijven eindigt weinig verzoenlijk:

Ik las in jullie verklaring dat 50PLUS zal blijven opkomen voor de belangen van ouderen en gepensioneerden, maar tot nu toe verneem ik van jou en je kompanen slechts negativisme, kwaadsprekerij en leugens. Je zult vast niet reageren. Wat ben jij diep gezonken.

Fijne avond,
Geert

En dat voor een voorzitter die kort na zijn aantreden zijn partijgenoten in een column nog het volgende advies gaf: 'Dus als je iets tegenstaat niet meteen een boze mail tikken met cc aan Jan en alleman, maar even achteroverleunen. Heeft de ander niet gewoon een punt?' Niet zo handig om zo uit zijn slof te schieten, erkent hij achteraf. 'Maar mag ik een emotie hebben? Als leugen op leugen wordt gestapeld en als mij wordt verweten dat ik een ruziemaker ben, kan ik dat niet over mijn kant laten gaan. Het had zakelijker gekund. Ik ben ook maar een mens.' Hij erkent dat hij ook fouten heeft gemaakt. 'Ik ben ongeduldig, rechtlijnig, emotioneel soms. Maar ik ben ook standvastig, ben niet bang en werk heel hard.'

Van Brenk gooit op Bevrijdingsdag in het WNL-programma *Haagse Lobby* extra olie op het vuur. 'We hebben een demissionair hoofdbestuur dat blijft doorgaan met het strooien met royementen, dreigt met rechtszaken en bezig is de kas van 50PLUS te plunderen.' Volgens Van Brenk geeft het partijbestuur duizenden euro's uit de partijkas uit aan advocaatkosten.

‘Dat gaat ten koste van leden die geld hebben betaald. Dat vind ik diep en diep triest.’ Dales brengt hierop nog grover geschut in stelling tegen Van Brenk. Hij stelt haar een ultimatum en eist excuses voor donderdag 7 mei, twaalf uur. Maakt ze die niet, dan doet het bestuur aangifte wegens smaad en laster.

Aan de vooravond van het verstrijken van de deadline zit Corrie van Brenk in talkshow *Op1*. Dales was ook bereid geweest om aan te schuiven, maar daar voelde ze niets voor. ‘Het wordt nooit gezellig met hem.’ Ze heeft het helemaal gehad met de scheidend voorzitter. ‘Als de heer Dales morgen weg is, gaat de vlag echt uit.’ Ze toont zich niet onder de indruk van zijn dreigementen. ‘Dit bestuur stuurt ongeveer iedere week een boze brief aan deze en gene binnen onze partij.’ Is ze van plan excuses aan te bieden, wil presentator Charles Groenhuijsen weten. ‘Nee natuurlijk niet zeg, hou op.’ En als hij aangifte doet? ‘Dat zien we dan wel weer.’ Desgevraagd licht ze haar bezwaren nog eens toe. Dales zegt maar liefst 30.000 euro nodig te hebben voor digitale verkiezingen. En er lopen dure royementsprocedures tegen de voorzitters van de provincies Utrecht en Zuid-Holland. ‘Te belachelijk voor woorden.’

Dales weet genoeg en laat na afloop van de uitzending weten de aangifte door te zetten. Op 12 mei voegt hij de daad bij het woord en meldt zich op het politiebureau in Den Haag. Terugblikkend: ‘Ik vond het heel verdrietig om dat namens mijzelf en het bestuur te doen. Het is nogal wat: een heel partijbestuur dat tegen de fractievoorzitter aangifte doet wegens smaad en laster.’ Nagel, Van Rooijen en Baay doen intussen een beroep op Van Brenk om zich niet van de wijs te laten brengen door de aangifte. Nagel: ‘Wij vonden het van de gekke dat zij excuses zou moeten aanbieden, Dales zou zelf excuses moeten aanbieden.’ Ze houden haar voor dat Dales juridisch weinig kans maakt met zijn aantijgingen omdat de vrijheid van meningsuiting zeker aan politici veel ruimte biedt.

Maar de aangifte heeft indruk gemaakt op Van Brenk. De volgende dag laat ze in radioprogramma *De Nieuws BV* weten in de verhitte discussie woorden gekozen te hebben die nuanceren behoeven. 'Het is nooit mijn intentie geweest om mijn bestuur te beschuldigen van een greep in de kas voor persoonlijk gewin.' Het woord 'plundering' had ze dan ook niet moeten gebruiken. Ze blijft erbij dat het demissionair bestuur meer doet dan gewenst is. 'Tienduizenden euro's voor juridisch advies vind ik verschrikkelijk veel geld voor een vereniging die moet leven van lidmaatschapsgelden en subsidie. Dan moet je ieder dubbeltje omkeren. Maar ik weet zeker dat zij er echt geen persoonlijk voordeel aan hebben.' Gaat ze bellen met Dales om dit ook tegen hem te zeggen? 'Ik probeer altijd de contacten iets te beperken met de heer Dales, maar ik ben best bereid de telefoon ervoor op te pakken.'

'En dat gaat misschien dus ook gebeuren?'

'Misschien best, ja.'

'Vandaag?'

'U heeft een nieuwtje.'

'U gaat vandaag bellen? Zullen we dat afspreken?'

'Laten we dat afspreken, dat is goed.'

Die dag belt ze inderdaad met Dales. In twee lange gesprekken wordt de lucht geklaard. Dales: 'Ze was eigenlijk weer een beetje de oude Corrie. Een vriendelijke, intelligente mevrouw die een goed Kamerlid is, met wie ik altijd prima contact heb gehad. De afgelopen weken zag ik een verbeteren, boze, rancuneuze mevrouw in wie ik helemaal de Corrie van Brenk niet herkende met wie ik als voorzitter twee jaar heb samengewerkt.' Nu de strijdbijl begraven is, trekt Dales de aangifte in en volgt er zelfs een gezamenlijk persbericht. Door de verzoeningspoging daalt Van Brenk in de achting van Nagel, die vindt dat ze te gemakkelijk door de knieën is gegaan. Het vermeende gebrek aan ruggengraat diskwalificeert haar wat hem betreft als mogelijke lijsttrekker.

Intussen nadert de sluitingsdatum voor het nieuw te kiezen hoofdbestuur. De kandidaten die zich oorspronkelijk hadden aangemeld zijn vanwege alle commotie inmiddels afgehaakt. De aanmeldingen die nu mondjesmaat binnendruppelen, stemmen Dales weinig hoopvol. De demissionaire voorzitter doet een beroep op Jan Nagel om zich als voorzitter te kandideren. De partijoprichter vond toch dat hij weg moest? Dan moet hij nu de consequenties aanvaarden en zijn verantwoordelijkheid nemen om te voorkomen dat het zittende bestuur straks vervangen wordt 'door een stel politieke tuinkabouters zonder enig politiek benul'. Nagel weet hoe de hazen lopen. Die ervaring is broodnodig in de voorbereiding op de landelijke verkiezingen van maart 2021.

Nagel aarzelt. Hij is inmiddels tachtig en moe van het gedoe. Wil hij nog eens negen maanden met een enerverende verkiezingsvoorbereiding en andere zaken in de weer? Vanaf het moment dat bij hem kanker is geconstateerd heeft hij besloten meer tijd met zijn familie door te brengen. Bovendien hebben zijn artsen hem op het hart gedrukt dat hij vanwege zijn ziekte stress zo veel mogelijk moet vermijden. Hij overlegt met zijn kinderen en praat tot diep in de nacht met zijn vrouw Yvonne. Hij heeft behalve haar morele ook haar praktische steun nodig. Want als de computer of de printer het laat afweten, weet hij zich geen raad. 'Je moet het doen en ik ga je helpen,' zegt ze. Ze kent haar man inmiddels: als hij het niet doet is hij er alsnog de hele tijd mee bezig. Vlak voor de deadline stelt hij zich kandidaat. Niet uit ambitie maar in het belang van de partij, benadrukt hij.

Achteraf bekent Dales dat zijn beroep op Nagel geen eerbetoon aan de erevoorzitter was. Zelfs dat erevoorzitterschap was geen eerbetoon geweest. Dat zijn bestuur hem tot erevoorzitter had gebombardeerd, was juist bedoeld om van hem af te komen, ook al pakte dat toen anders uit. 'Nagel zag er juist een aansporing in zich met hernieuwd elan overal mee

te bemoeien, waarbij hij zijn erevoorzitterschap nadrukkelijk opvoerde als legitimering voor zijn permanente interventies.' Evenmin is Dales' beroep op Nagel om voorzitter te worden een poging om te redden wat er te redden valt. 'Ik had gewoon zin om die man een flink stuk koek van eigen deeg te geven. Hij hapte ook nog.'

Op 24 mei stapt Dales, die steeds zei tot het aantreden van het nieuwe bestuur op 1 augustus te blijven, toch per direct op. De ledenvergadering van 1 augustus is voorbereid en Nagel heeft zich kandidaat gesteld voor het voorzitterschap; de demissionair voorzitter vindt zichzelf uitbestuurd bij 50PLUS. Er speelt nog iets anders mee: op een daarvoor in het leven geroepen website zijn kritische stukken over hem verschenen, vol beschuldigingen aan zijn adres. Volgens Dales lieten zijn collega's in het bestuur het lopen toen hij deze laster juridisch wilde aanpakken. 'Hiermee zouden we ons deelbudget voor juridische kosten overschrijden. Maar de partij heeft geld zat.' Hij voelt zich door zijn collega's in de steek gelaten. Dales zet zijn strijd solo voort. Een paar weken na zijn aftreden doet hij via zijn advocaat Peter Plasman aangifte tegen de Utrechtse afdelingsvoorzitter Alfons Leerkes wegens laster en belediging op de website. Het OM beschouwt het als een intern partijconflict en ziet geen aanleiding voor een strafrechtelijk onderzoek.

Bij zijn vertrek heeft Dales aangekondigd een boek te gaan schrijven waarin hij zal terugblikken op de crisis in de 'partij vol weeffouten, opportunisten, geboren querulanten en een corrupte intrigant'. Daarop vooruitlopend schrijft hij zijn frustraties van zich af in een mail aan *Volkskrant*-journalist Dion Mebius. Een afschrift gaat, zoals gebruikelijk, naar de volledige parlementaire pers. Hij verwijt het journaal zonder enig onderzoek nonsens op te schrijven. Als voorbeeld noemt hij het verwijt van Corrie van Brenk dat hij advocaten zou hebben ingehuurd voor zevenhonderd euro per uur.

Die waren een stuk goedkoper! Mebius, de gewraakte *Volkskrant*-journalist, vindt niet dat hij zich voor haar karretje heeft laten spannen. Dat ze in het openbaar zulke aantijgingen deed, was immers op zich al nieuws, of het nou waar was of niet. Bovendien heeft hij de aantijgingen geverifieerd bij de betreffende advocaat en netjes gemeld dat de door Van Brenk genoemde bedragen niet klopten.

Tot Dales' ergernis had de pers ook uitvoerig geschreven over de combinatie van zijn voorzitterschap met zijn kandidatuur voor de Tweede Kamer. Maar wist het journaal wel dat veel kandidaten die hem willen opvolgen als partijvoorzitter óók kandidaat zijn voor de Tweede Kamer? Hij zet Mebius en zijn collega's van de pers op het spoor van Bert Kannegieter – sinds Dales' vertrek waarnemend voorzitter – die kandidaat-Kamerlid is en 'tot mijn stomme verbazing' ook kandidaat-bestuurslid.

Is dit jou totaal ontgaan? Is je aandacht, zoals die van vrijwel al je collega's, voor 50PLUS verslapt na de reportages over herrie en ruzie? Waarmee mijn reputatie zwaar beschadigd is door een week, zelfs maanden durende tsunami van modder, smaad en laster die over mij is uitgestort en waarvan in alle media omstandig verslag is gedaan?

En hoe zit het met de voorzitterskandidatuur van Jan Nagel in combinatie met de Kamerkandidatuur van zijn dochter, wil Dales weten. 'Mag die belangenverstrengeling wel dan?' Ook over deze verwijten haalt Mebius zijn schouders op. 'Het maakt mij niet uit dat Dales voorzitter was en op de Kamerlijst stond. Volgens mij kan dat gewoon. Het punt was dat dit door afdelingsvoorzitters en anderen werd aangegrepen om hem pootje te lichten. Dáárom was het nieuws. In andere gevallen was dat niet aan de hand en was er dus geen aanleiding

om erover te schrijven.’ En wat de dochter van Nagel betreft: die heeft haar Kamerkandidatuur uit eigen beweging ingetrokken toen haar vader partijvoorzitter werd.

Volgens Mebius heeft Dales zich kwetsbaar gemaakt door op de Kamerlijst te gaan staan. ‘Het was niet de enige reden voor de afdelingsvoorzitters om in opstand te komen, maar hij gaf hun hiermee wel veel munitie. Als hij dat niet had gedaan, was het niet zo uit de hand gelopen. Formeel had hij alles wat te maken had met de kandidatenlijst neergelegd bij de secretaris. Maar in zo’n bestuur spreek je elkaar bijna dagelijks, dan heb je toch de schijn tegen.’

Opmerkelijk: na zijn vertrekt handhaaft Dales zijn Kamerkandidatuur. Op 2 juni schrijft hij aan Nagel: ‘Ik attendeer je erop dat ik zelf ook nog steeds kandidaat-Kamerlid ben en geen voornemens heb om die kandidatuur in te trekken.’ Dales acht zichzelf kansrijk. ‘Tegen mijn kandidatuur kan bij niemand nog bezwaar bestaan nu ik die niet combineer met een bestuurslidmaatschap. Wat dat betreft sta ik er gunstiger voor dan menig kandidaat-bestuurslid. Mij lijkt ook dat mijn cv nogal onderscheidend is, maar dat is verder aan de kandidaatstellingscommissie.’

Achter de schermen pleit Dales, nauwelijks een week na zijn vertrek, voor een ‘reset’ van de partij waarover de leden in een digitale spoedvergadering zouden moeten besluiten. Op 3 juni zet hij in een mail zijn naar eigen zeggen ‘opzienbarende plan’ uiteen:

Ik kom per direct weer terug en ga met Robert [Gielisse] en Bert [Kannegieter] verder waar we gebleven waren. De ALV van 1 augustus wordt afgeblazen. Alle kandidaat-bestuursleden trekken zich terug. Alle op-roerkraaiers verlaten de partij. De drie resterende Tweede Kamerleden trekken hun kandidatuur voor de Tweede Kamerverkiezingen 2021 in.

Vervolgens pleit Dales voor een terugkeer van Krol.

Dat kan zowel met als zonder zijn PvdT. Een fusie van 50PLUS met de PvdT is denkbaar. De partij gaat dan heten '50PLUS voor de TOEKOMST.

Ook voor dit monsterverbond heeft Dales, die mede als gevolg van zijn lijstjes het veld moest ruimen, alweer een lijstje klaar waarin hij zichzelf de plek van running mate heeft toebedeeld.

Henk wordt de lijsttrekker, ik nummer 2. Daarna allemaal toppers. Ze liggen voor het oprapen. Er zitten onder de ingediende kandidaten meer dan voldoende kwalitatief goede mensen. Ik heb deze gedachte al met Henk gedeeld. Hij ziet het wel zitten.

Hij krijgt de handen er niet voor op elkaar. Op 21 juni gooit Dales de handdoek definitief in de ring en zegt zijn partijlidmaatschap op. Daarmee is ook zijn Kamerkandidatuur van de baan.

Strijd om de macht

Na het aangekondigde vertrek van Dales en het opstappen van Krol wordt in de media de balans opgemaakt. *De Volkskrant* noemt het opstappen van het 'vrolijke stemmenkanon' een klap voor de partij. 'De opstandige partijleden regen Dales aan hun lans, maar lijken hun hand te hebben overspeeld nu Krol ook vertrekt.'

Volgens Arjan Noorlander, politiek commentator bij actualiteitenrubriek *Nieuwsuur*, zijn de problemen niet los te zien van de demografische samenstelling van het partij kader. 'Bij andere partijen worden jonge mensen lid. Ze leren de partij-

cultuur kennen, willen zich bewijzen binnen zo'n partij en groeien daarin. Mensen die lid worden van ouderenpartijen zijn verder in hun carrière en stappen met die ervaring en eigenwijsheid zo'n partij in.' Dat ze veel vrije tijd hebben omdat ze vaak al met pensioen zijn, speelt ook een rol. 'Ze zetten zich enorm in voor de partij maar bemoeien zich ook met te veel zaken,' meent Noorlander. 'Er is geen partij in Nederland waar intern zoveel boze brieven tussen leden en kaderleden worden gestuurd over regels en procedures en hoe die nageleefd moeten worden. Het is echt de samenstelling van de partij waardoor het elke keer ruzie wordt.'

Je zou denken dat de partij midden in de coronacrisis wel iets anders aan het hoofd heeft. Toch is het volgens Noorlander geen toeval dat juist op dit moment de messen geslepen worden. 'Het is een jaar voor de verkiezingen. Alle partijen in Nederland zijn bezig om de macht te verdelen voor na de verkiezingen. De lijsten en partijprogramma's worden samengesteld.' De strijd tussen de botsende ego's gaat volgens hem niet over inhoud maar over macht. 'Achter de schermen wordt de strijd bij partijen gevoerd. Dit is het moment dat het fout kan gaan.'

Volgens politiek columnist Jos Heymans van RTL verspreidde het conflict zich als een olievlek en maakte het grote aantal betrokkenen (niet alleen hoofdbestuur en Kamerfracties, maar ook regiobesturen en de oprichter) het tot een haast onontwarbare kluwen. Waar een partijvoorzitter zich meestal achter de schermen bezighoudt met het organiseren van ledenvergaderingen en werven van leden, wilde Dales wat maken van de partij en stak zijn nek uit ongeacht de consequenties, constateert Heymans. Daarover wordt binnen de partij zelf wisselend gedacht. Dick Schouw: 'Ik heb Dales vooraf gewaarschuwd: de partij is een woestijn, alles moet nog gebouwd worden. Hij heeft niks gebouwd, alleen maar de boel rustig gehouden.' Adriana Hernández: 'Niets doen was zijn manier om de rust in de partij te bewaren.'